

bonum concerente, sufficit ejus ordinaria potestas, ut pun-
tualiter firmat Capic. dec. 166. n. 3. lib. 1., & quando faci-
cum causa potest, & dictior factio ex potestate ordinaria sine
plenaria potest, quia hoc estiam inferior à Principe potest factio
de quo loquitur Tex. in cap. in usura de iure. videlicet de
Civitate Briziae, & Text. in dict. 3. si confit, loquitur in Ci-
vitate qualibet, & Bartol. in lib. 1. quatenus de fid. instrum. &
Iure hisp. sive lib. 10. loquitur de Civitate Briziae, & de Ci-
vibus loquitur Bart. in proxim. digestor. in l. quiores 2. de polit.
civit. in l. Antiochenum ff. de privilegi. cred. & notat Alex. conf.
216. 8. col. 3. volum. & Dec. in dict. cap. que in Ecclesiasticum
12. col. & 13. sed sic stat in ea causa, & idem comprobatur
Dot. prax. tom. 1. tract. 13. que s. 1. per rot.
dum tot concurrunt circumstantiae, que de iuri rigore con-
traarium etiam suadere potuerint.

Similiter non applicatur Roland. conf. 71. nro. 10. & seqq. 41
lib. 3. quoniam loquitur quando Princeps bona privatim
rum admittit per dispositionem particularis, non autem
quando propria regalia vindicat, & quando per viam legis
generalis, aliiisque supra recentis circumstantias con-
currentibus.

Eademque responsiones tolluntur etiam Gratian. discept. 41
for. cap. 893. nro. 13. 29. & 30. (qui ulterius loquitur quando
Princeps admittit unum, ut alteri concedat) Petr. de potest.
Princip. cap. 32. 9. 6. Cancer. war. refol. part. 3. n. 8. & Ma-
strilli. de Magistr. lib. 1. cap. 27. 7. n. 38.

Deinde in causa contra usuras terminos loquuntur Roman. 1

43 Et adverti porrisimum supplicatur, quod refusio ultra
preium verum accipuum, et semper species pugna, ut per do-
ciam plurim causum distinctionem, videri potest in adno-
tationibus pro Camera dat ad partes; Inde namque evi-
denta, omnino esse indebitam præventionem, ex qua Ca-
mera per hanc suppressionem in nihil deliquit.
Superficie examine doctrinas ex adverso adductas, quam-
vis hui labor superflius videatur, dum ex ea lectura deter-
gitur, quod vel non applicatur, vel retrocuratur.
44 Ac præ alias fane retroretur mirificè Fagnan, qui præci-

44 Ac præ alia sanè retorqueretur misericordia Fagnan, qui præci-
puè tamquam punctualis adiudicatur in cap. ex epistola de pro-
bat. solum enim, ut in alia scriptura fuit dictum, disputat,
an Camera tenetor ad restituitionem illius pretii tantum,
quo loca Montium, seu Officia in prima erectione vendita
fuerunt, vel posito, quod ea sepius vacantes per obitum,
aut alio modo denovo vendita fuerint à Camera majori pre-
tio, debebat iusfund refundi, ut videri potest nu. 9. unde patet,
quod non applicatur casui praefensi, ex quo non prætenditur
restitutio solius pretii, juxta primævam erectionem,
prout vigore Bullæ Innocentii prætendi potuerit, nisi iu-
perveniens Constitutio Piana, nec etiam prætenditur, Ca-
meram juvari posse dispositione Juris, neque controvertatur
restitutio integræ pretii per Datariam recepti, quam so-

num 25.
Denique numquam contrarium renuit Rota, nam ex 45
adversos allegata decis. Puti 381. lib. 3. procedit quando
Principes particulariter ibi depositi in præjudicium unius pro
alterius commodo & alterius ibi nihil ex professo firmatur,
cum his nos efficiat cum Princeps, sed folium incidenter ferme
habuerit super intelligentia. In quo in cap. quia diligentia de-
cet. Casus autem decisioñis Ubaldi 478. nu. 9. carebat omni
in legitima causa, ut ibi advertitur numer. 11. & rursus non
agebatur de Princeps supremo, sed de Civitate inferiori.
Et in simili casu deficiencia causa justæ loquitur decis. 4-
part. 7. recent. ubi est videtur numer. 1. b. cum publica ur-
baria cestet, &c. contrarium firmans nu. 16. quatenus publica
utilitas controverti non posset.

lum Fagnano debet contendit; Imo, ut diximus, manifeste retorquet, dum n. 13. *In fine expresse admittit, nullatenus esse restituendum id*, quod à Camera non fuit receperum ibi: *Quia intelligitur, dimmodo pofera ad manu Camere non poverent moju pretum.* Et rursus à Fagnano considerata non fuerunt circumstantiae superius adductæ, nimis enim est ratio, quia ita, qualitas concessionum, publica utilitas, nec non quae suppressa facta fuerit per viam legis generalis, quibus concurrentibus probatum est punctualibus autoritatibus Cameram de rigore Juris ad nullam restituacionem manifeste obnoxiam.

45. Neque etiam applicatur auctoritas Bald. *conf. 424. lib. 2.*
nam, ut appareat ex facti serie per ipsum registratio, duo qua-
reabant; Primo, an debitor, qui iuxta conventionem pecunia-
rias ad creditum sui creditoris posuerat in Monte Floren-
tiae tempore decrementum carandum, effet obligatus ad re-
stituendum quantitatem correspondentem diminutioni va-
loris; Secundo, an Communis Florentie in casu restitu-
tionis juxta reformationem una factam, toneretur ad refi-
ciendum pretium currens de tempore depositi, & descrip-
tions ad creditum emptoris, vel potius ad rationem veri-

Igitur superfluum est agendi questiones particulares circa prætentum augmētū, iuxta præsum coram de tempore suppositionis, vel circa DD. Donatarios, ac habentes causam ab eis, dum nihil ab eis Dataria recipit, & torum id, quod habuit, fuit integraliter restitutum ad formam dictæ Constitutionis Piane.

matio disponebat, quod cuicunque extracto solvereatur quarta pars eius, quod sibi debere conflatet, attenta descriptio, ad eum cum extractus esset delictus pars creditor pro flore-
nis 300. licet illi minus valerent, restituiri ad hanc ratio-
nem fieri debebat. In catu autem nostro, Camera folium
fuit obligata ad accepti restitutio[n]em, impedita P[ro]l[ici]o Con-
stitutione, & de jure, illa circumscripsa, concurrevit tunc
Demum obstat non potest regula, quod in dubiis qua-
stionibus contra factum sit iudicandum, defumta ex I. non
potest ff. de fute s[ecundu]m quoniam cum tam ex dispositione Ju-
ris, quam ex Constitutione B. Pl[acita]o, clarissima sensu regula
debet Datariae, & Camera Jura, utique praedicta sensu regula
quatenus item subsisteret, applicari non potest, ut respon-
det Ganaver. dec. 1. nro. 119.

rationes obligationem vel minuentes, vel in omni remittentes, ut omnem applicationem excludant, solumque auctoritas Baldi posset contra Cameram aduciri, si in refutatione pretii vere accepti, vellet illam regulare secundum inferiorem valorem monetae tunc currentis, de quo non est quod.

Quinimodo auctoritas Baldi optimè probat à fortiori intentionem Camerae, nam si Communi Florentia licevit iuxta reformationem quartam partem verè, & realiter accepti restituere, & in eis nulla fuit controversia, multo magis licitum fuit Camerae solida id, quod à Dataria receptum fuit, integrè reddere, iuxta Constitutionem B. Pii maximè fit contra Filicum judicandum, cum potius contraria refutare. Filico favorabilis ex eodem Textu defumatur, ut diceret probant magni nominis Dodores, & signanter Carleyal. de *Judic.* lib. i. it. 2. disput. 1. numer. 35. Alfar. de *Offic.* filo. glof. 16. privileg. 26. numer. 14. & Seag. Garz. de nobil. glof. 25. numer. 6. *Secundum ratio fallax* cum seqq. Peregrin. de *Jur. filio.* lib. 4. tit. 8. numer. 1. vers. mibi tunc,

Fajard. alleg. 9. n. 280. & seqq. Bolet. de Decad. deb. fiscal. tit. 5. q. 17. per tot. Ganaver. d. decif. 1. n. 121. Qui omnes, vel prædictum. Textum pro Fisco interpretantur, vel illum Fisco non adversari afferunt per hoc, quod meliorem redditum privati conditionem.

faveat, cum ea sit merè subsidiaria, ut optimè respondit Turamini. in eruditissima expofiti. prefac. leg. non pupo p. 2. c. 2. num. 10. Ac proinde cum ultra dictas regulas restringendæ obligations, & damnum vitandi, aliaque Cameræ favorabiles, concurrat potissimum ratio publica utilitas, & pacificatio, formera privatæ commode præferenda, ne scilicet

Id quod profecto multò fortius est admittendum, quoties
Fifus non agit ad crimini persecutem, vel potè exame-
natione, quo casu contraria regula forsitan procederet, ut
explicant Doctores illam firmantes, & conciliante utram-
que opinionem tradit Albus de Offic. fil. 17. n. 22. Ac
neccesitatis, semper privato comando praeterita, ne i-
licet Populi novis tributis graventur, ut supra fuit proba-
tum, & præ aliis opime firmat Delbene de Parlament.
trad. 6. c. 2. dubit. 3. c. 1. n. 7. vers. 3. probatur, & n. 26.
vers. 6. hec autem, & sibi. 2. n. 11. cum seqq. & n. 26. vers. re-

quam opinionem tradit Alfar. de Offic. ffc. 17. n. 22. Ac etiam ex eo, quia Camera non agit pro auctoritate suerit sed pro domino vitando, effugienti felicit nimis rigidam obligationem restitutum, quod non appetit, quid ex summa sententia? *Spontenter*, misito minus astuta regula meretur allegari.

Repetimus tamen, quod deducta in hac scriptura, sunt omnino ex abundanti, & ad ostendendum *Sanctissimi Petri* e*montium* & *caecitatem*, dum rebus prae-

Pontificis clementiam, ac aequitatem, dum reieciuntur
tensionibus, quas de jure Camerata potuisse habere, volunt
resistunt, ac integrum pretium accipiunt a Dataria,
iuxta legem data Confitione Piana, ideoque nulla re-

allegat. 9. n. 28. Boler. de decod. debit. fisc. l. C. 9. 17. 3. 3. Cum enim, ut probant prefati DD. Fiscus non sit def- terioris conditionis, quam privatus, sicuti privato suc- currit pro damno vitando, ita etiam Fisco confuli non minus debet.

7 Addimus quod præfata regula cessat, quoties alia Fisco
Jo: Baptista Bottinus Fisci, Cam. Apost. Advoc.

ROMANA PRETII OFFICIORUM.

T E R T I A J U R I S.

S U M M A R I U M.

- C *A*lus expressus disputatione non egret.
 Qui satifacit legi, ad nihil aliud tenetur.
 Verbum restituere non verificatur nisi in ea, quod acceptum est.
 Verbum constiterit denotat veritatem effectivam, atque excludit fictionem.
 Lex nova corollaria antiquae tripli sese est interpretanda, ut quominus fieri potest antiquam corrigit.
 Lex particularis dubia interpretationem recipit a dispositione juris communis.
 Observantur in ambiguis est optima interpres, & praevaler verborum proprietas.
 Iustitiae non obligatio nisi ad simulum, id est ad tantumdem, quod vel habuitum fuit, vel ad alterius utilitatem verum est.
 Obligatio restituendi ultra acceptum datur ratione culpae, vel penae, & n. 19.
 Utrum, & accessores, que solvantur verificatis requisiti interest lucri cessantis, vel damni emergentis, debent ratione more, quo redolat culpam.
 Pena conventionalis debita ad limes eius quod interficit, solvit ratione more, vel alterius culpae.
 De jure civili non existit a filio.
 Pena dupli, tripli, aut quadruplici, quae imposita est contra fures, aliosque criminosos, & alia decupli in statu Ecclesiastico contra Fiscates fraudolentes administratores solvitur ex causa delicti.
 Evicito, que praefatur emptori in eo, quod sua intercessit etiam fixerat quod a venditore acceptum fuit, dicitur obligatio penalis ob venditam rem non suam, vel non liberam.
 Obligatio evictionis, & obligatio restitutionis accepti pretii, in quo inter se differunt.
 Attentator, vel spoliator reficit expensas, fructus amissos, aliaque damna, ratione criminis spoli, vel attentatorium.
 Venditor cum pacto rendimendi tenetur in redempitione ad premium current etiam ultra id, quod recepit, quia presumitur redimere rem meliorem.
 Damna, & interesse generaliter resciuntur ob contraventionem, fideique violationem.
 Obligatio ultra simulum, quando intrat.
 Camera si restituere Secretariis premium currentis de tempore suppressionis patreter panam tripli.
 Huius paga est usuras ad rationem viginis, & ultra procentenario.
 Princeps si ponens de propriis privatorum sine iusta causa publice necessitatibus, vel utilitatibus, tenetur restituere premium, & totaliter dannum compensare, & n. 34. num. 33.
 Secus si disponat per legem generalem, & ex causa publice utilitatis, & n. 35. & 46.
 Card. de Luce, de Offic. Venal. etc.

25 Fiscus non est regulandus iure privatorum.
 26 Non tenetur nisi ad simulum, quoniam expressè promisit set duplex, vel triplicum.
 27 Plures adducuntur causas tam individuali in Officiis Secretariis, quam generali, in quibus Camera non fuit obligata nisi ad restituendum pretium acceptum, & num. 28.
 29 Idem servatus fuit in Regnis Galliarum, & Hispaniarum.
 30 Observantia contraria causam duxit à munificentia, non ab obligatione.
 31 Ut si attendenda necesse est, quod justificetur in casu præcilio.
 32 Regulariter a frequenta, & multiplicitate actuum, non autem ab actu singulari.
 33 In magno lucro potest liberalitas exerceri.
 34 Principes, & ejus actione dupliciter considerantur.
 35 Factum Principis connumeratur inter causas fortuitas, & assimilatur fulguri, vel tempestate.
 36 Excessus fructuum in hujusmodi officiis unde, & a quo tempore provenient.
 37 Damnatio privatorum cedere debet publicæ utilitatibus.
 38 In supplicationibus resignationum non sit mentio de pretio.
 39 Datarius est organum Papæ, non autem Ministri inferiores.
 40 Resignatarius dicitur habere immediatè officium à Papa, ad effectum sed redemptum tunc ab hypothesis contradictione per resignantem, & ut periculum vacationis ab eo reguletur, non autem ut Principis tenetur in causa suppressionis ad restituendum pretium, quod non recepit.
 41 In loca Montium sit restitutio pretii intrinseci, non autem augmenti, quod resignantem perditio refugiat.
 42 Lex iustitia obligat Principem ad restituendum acceptum, ne alias locupletetur cum aliena factura.
 43 Cessu ususfructus, vel alterius rei concessi ad vitam non operari translationem substantiae, vel alterius juris vitalitatem, nisi accedit confessus proprietari, quo causa ususfructus efformatur de novo in persona cessionaria.
 44 Talius confessus non obligat considentem ad evictionem seu restituendum magis pretium, si illud in cassione fuerit acutum.
 45 Princeps auctoritas aliqui loca Montium, vel iura particulariter, & sine causa publicæ utilitatis, tenetur restituere possessori totum id, quod sua intercessit.
 46 Sed si id faciat ex causa publica, non tenetur nisi ad restituendum accepti.
 47 Simile procedit in supplicatione franchitiarum, & exemptinum à gabellis.

istam vitam, juxta celebrem decisionem Merlini, cum alii valide notari; Ideoque si prima conceitio iusfructus, vel pensionis, aut alterius juris vitaliti fuit gratuita, vel pro minori pretio; celsus autem, que per primum posse fore sit alteri, sequatur pro majori pretio, atque huius cessionis proprietarius, seu vendor contentum praestet, nulla lex, vel auctoritas, aut ratio dabitur, quo obligent contentem ad evictiorem, vel ad restitutiorem illius majoris pretii non accepti, sed potius regula Juris est in contrarium, quod consensus prefatis pro validitate auctus, vel pro suo iure, & interesse, ad nihil obligat de proprio, & sic est caus.

Item superius data distinctio inter actus particulares regulariter illicitos, & actus generales initios per viam legis universalis ex causa publica, comprobatur ex praxi quotidiana, & notoria, non solum hujus Principatus, sed omnium aliorum totius Orbis Catholicorum in locis Montium fundatis super redditibus Gabellarum, & Vetusgalium, & que in Urbe dicuntur Loca Montium, aliis vero dicuntur Compræ, vel Jura cum Rege, sive Arrendamenta &c. quoniam si Princeps, firmis remanentibus Gabellis, alii que redditibus, auferat alicui in particulari aliquia Loca Montium, vel Jura, ut concedat alteri, vel fibi appropriet, tunc quiescet illius non excusat causa publica necessitatis, vel utilitatis, ratio justitia exigit, ut refici possessori totum id, quod intercessit, quoniam gerere dicitur auctum illicium, & criminatum, ideoque luere debet penam talis refectionis, sed si ex causa publica, & pro bono regime Principatus, extinguit Gabellas, vel supprimat illa Juris, super quibus Loca Montium ercta sunt, tunc ad aliud teneri

ROMANA PRETII OFFCIORUM.

QUARTA JURIS.

SUMMARIUM.

- 1 Pivilegium sufficit, quod in minimo sit operativum.
- 2 Ex pivo B. Pii V. Secretarii consequi debent integras summas Datariae solutarias, quod non confabatur ex Constitutione Innocentii VIII.
- 3 Refutatio summae una cum damnis, & interesse demandata per B. Pius, quid importat.
- 4 Qui iure suitor nemini injuriam facit.
- 5 Verba posta in Constitutionibus Pontificis proprii sunt intelligenda.
- 6 Interpretatio inverisimilis est restringenda.
- 7 Beatus Pius sciebat augmentum pretii Secretariatuum de tempore editi Motus proprii.
- 8 Papa dyna bupiusmali Officia, censorum donare emolumenta quoque sequatur suppeditatio.
- 9 Si refutatio facienda est etiam de augmento pretii solutiarum regnans, datur contradicatio in Motu proprio littera B. Unde non sufficit, quod mandaverit refutatio totum id, quod solverint Datariae, & proinde negari non potest, quin Beatus Pius pivo legimus concesserit, ita decernendo, tunc enim est, quo illud in minimo operatur ad hoc, ut dicunt non possit superius.
- 10 Sine culpa, & solo quis non debet condemnari ad restituendu quod non accepit.
- 11 Habens facultatem redimendi pro eodemmet pretio, si consentias alienari rem redimendam pro majori, adhuc fibi non praedicatur, quin posse rem redimere pro priori pretio.
- 12 Observantiam constituant auctus multiplices, non singulares.
- 13 In Hispania, scuti in Gallia fuerunt suppressa bupiusmali Officia, facta restitutio pretii Regio Axario per solutarii.
- 14 Lex nova dubia recipit interpretationem a iure communni, & num. 18.
- 15 De jure scuti non tenetur nisi ad simulum, quamvis proximerit duplum.
- 16 Decif. Seraphin. 737. num. 6. quo casu procedat.
- 17 Refutatio ultra simulum est species paenae, que non datur sine delicto.

R. P. In positione data pro parte Rev. Cameræ fuit plene justificatum ipsam teneri solummodo restituere pretium Officiorum per Datariam exactum à Dominis Secretariis, existentibus tempore suppressionis, vel ab eorum Auctoribus, non autem ad solutionem pecu-

nari potest, nisi restitutio accepta, ex dicta ratione, ut non locupletet cum aliena iactura, & non retineat illum pecuniam fincaula.

Ut etiam exemplificari potest in concessionibus gratuitis, vel onerosis francitariis, & exemptionum à Gabellis, aliisque oneribus quoniam si firmis remanentibus Gabellis, & oneribus il privato Concessionario denegetur francitaria, tunc malegitur, atque debet refici totum id, quod intercessit vero ettingantur, & tollantur Gabella, tunc dicta refutatio utique non intrat, istisque videntur proprii termini praefentis controversia.

Ad verbum, *basse*, discretere positum in Constitutione B. Pii V. ab aliis, emisse, DD. scribentes pro Camera dant plures responsum, quarum singula sufficiunt, multe magis junctæ, quibus additur altera clarius, que refutatio ex nudo facto, quoniam tunc duo ex istis Officiis tulo oneroso, & correspicio ita posse debentur per Hippitale Sancti Spiritus, & per Capitulum Sancti Eustachii, quoniam non congrueat eis verbum, emisse, cognobet vero alterum verbum, *basse*, ut potest ex certa permutationis, vel dationis in solutum, compatibiliter tamem cum aliis verbis ejusdem Constitutionis, scilicet verificabilis est refutatio pecuniarum, seu prius accepti per veritatem, non autem per fictionem, utlenator verbum, *refutare*, & aliud verbum, *confite*, ut supra. Ideoque dum predicto verbo datur operio comparabilis, cum aliis verbis, rotogno contextu, minime spandleri venturi aliae loquacitatis, & idealis significations, cum aliis bene deductis per Dominos Caerales.

Romana pretii Officiorum.

Siquidem pro remotione æquovoci observandum venit, quod B. Pius in Motu proprio, de quo agi facetur, dictam summam 5500. scutorum aurii recipuisse mutuo, & gratiosæ Secrataris, & in ipsius eidem licentiam concessit ad eam sum recipendi consimilem summam, & respectivæ illis

3 in solutum dedit. Officium primo vacaturum subdens, Et si dictum Collegium (sunt verba prædicta) *super premis*, aut eorum aliquo turbabatur quoqua modo, aut præmissa in toto, vel in parte conquisi non potuerit, tunc, & eo casu Camera prestatam ad solutum cum effectu dictam summam 5500. scutorum aurii una cum damnis, & interesse passi tenet, & ad id tandem Cameram, & omnia illius bona efficiunt obligata, & hypothecata esse etiam volumus, & statuimus.

Hinc patet, quod Papa mandaverit solummodo restituere pretium Officii per Datariam receptionem una cum damnis, & interesse passis per Collegium, ad centum recipiendo pecuniam solutam, verba enim illa pro damnis, & interesse recipiunt fructus centus per Collegium solutos, ab sequo eo, quod recipere possint maiorem quantitatem pretii excedentis dictis scutis 5500. pro qua summa Officium venditum fuisset ab ipso Collegio, & sic ex facto corrigitur.

Præterea supplicatione ponderare quod si B. Pius casu quo aliquis ex successoribus suis impugnat, dationem in solutum Officiis per ipsum factam pro dictis scutis 5500. noluit quod Camera tenuerit ad premium Officium venditum per Collegium, vigore facultatis sibi in Motu proprio concessa, sed tantum ad id, quod Dataria habuit, quantum fortius hoc affirmandum venit in casu suppressionis Collegii vigore facultatis in ipsa erectione convente, ex regula, quod qui Jure suo uitio nemini facit injuriam.

Tertio non obstat, quod verba Motus proprii B. Pii Quinti, nisi restitutio prius realiter, & cum effectu singulis Secretariis pecunias, pro quibus eorum Officia emisse, aut habuisse conseruit, ut indefinita veniant intelligenda, tam in ordine ad pecunias immediatas Datariae solutas, quæ etiam quoad summas per solutiarum regnans Officia, qui illa habuerunt a Dataria ex causa lucrativa, sive pro viliori pretio, quia huic objecto fuit plene satisfactum in positione, non solum ponderante verbum illud *refutare*, quod uti potest in Constitutione Pontificia, proprii sumi debet, sed etiam quia (ur etiam supra deduximus) idem B. Pius hoc declaravit in casu fortiori.

Præterquam quod huiusmodi intellectus partis adversus repugnat ratione naturali, quia cum B. Pius sciret pretium dictorum Officiorum esse auctum, & de die in diem augeri posse, non est credibile, quod per viam simplicis privilegiū voluerit, quod Cameræ, quæ ex Officis validè tenuerunt summam tetraxerat, tenuerint in casu suppressionis Collegii, refutare integrum premium occasione restitutio regnacionis perolutum, quando poterat dati, ut evenit, quod super dicto succederet factum, & quando premium dictorum Officiorum esset auctum in summa validè excessiva;

Unde propter totalem inverisimilitudinem reiencia veritatis partis interpretatio.

Quod autem B. Pontifici innoveretur augmentum pretii Officiorum, de quibus agimus, non potest in contradictione deduci; Dum premium vigintiquatuor Officiorum loculum Innocentio Odavo erat scut. 62400. aurii, qui in casu suppressionis Collegii cumdum summa mandaverit restitutio, facta autem valuatione ad rationem scutorum 5500. pro quolibet ex dictis vigintiquatuor locis, prout Beatus Pius alterum ex illis videt Cardinali de Medicis, aequalius premium omnium Officiorum ascendere ad scut. 132. mil. & sic augmentum tunc temporis erat circa medicatum, & in ipsius, sicut B. Pius concessit Collegio facultatem vendendi primum Officium vacaturum pro summa, quantumvis excedente dicta scuta 5500. dignocitur eumdem Papam estimasse premium Officiorum esse in augmentatione.

8 Ulterius si Papa donasset alterum ex dictis Officii, quod est idem, ac dicere, quod donatarius perciperet illius emolumenta ad vitam, quatenus in eido tempore non sequeretur suppressione Collegii, absurdum est dicere, quod B. Pius in casu suppressionis Collegii intellexerit condamnare Cameram ad restituendam pretii soluti per ultimum regnatorium, ad quancumque summam ascendens; quando Papa donans habuit solummodo animum donandi emolumenta, retenta natura redimibilitatis.

9 Rursus in casu dictæ suppressionis promissæ, & conventione Cameræ deberet restituere pecunias solutas regnanti-

bus, quando idem Papa voluit, quod deberet solummodo restituere pretium, quod Dataria habuit, si daretur casus quod aliquis ex successoribus suis impugnaret dationem in solutum, factam per B. Pius Offici primo loco vacaturum, & sic ultra absurdum in eodem Motu proprio, adsciet excepta contradicatio.

Tandem Camera culpa, & dolo cogeretur solvere id, 10 quod non habuit contra omnes Juris regulas, Unde sicut licuit parti dicere, quod quamvis ex Constitutione Innocentii Octavi in casum suppressionis Collegii essent restituta scuta 62400. Dataræ soluta, nihilominus si successum temporibus Dataria exigebat maiores summas, Camera tenebatur etiam illas restituere, ne locupletaretur, cum aliena iactura, eò magis licere debet pro parte Cameræ dicere, quod sine culpa, & dolo non debet condemnari ad restituendum id, quod non habuit, cum hoc sapiat potest, vel multam.

Quarò, non obstat, quod Papa admitemdo resignationes Officiorum, per Signacuram supplicationum, notitiam habuerit quantitas pretii, inferendo exinde quod si prajudicaverit in tantum, quod Camera teneatur ad integrum illius solutionem, quia huic objecto etiam plene satisficiens in positione data.

Verum ex abundanti dicimus, quod si particularis persona venderet Tenutam, videlicet pro scutis 1000. cum parvo redimendi pro eodemmet pretio, & cum alio pacto, quod non potest emperor Tenutam alteri vendere, nisi de confuso primo venditoris. Ponamus modo, quod idem venditor confusum praeficeret venditione pro scutis 2000. & deinde alteri pro scutis 3. mil. & alii successivi; Hinc querimus a DD. ex verbo scribentibus, utrum primus venditor volens redimere tenetam, teneatur solvere tantum modicata 1000. habita, vel etiam summas per ipsum non receptas, & exstimo, quod respondentur non teneri nisi ad scuta 1000. habita. Si hoc igitur procedit in particulari persona, quanto magis admittit debet in Principe redimendis regalia per Antecedentes distracta, maximè ex particulari conventione in illa erectione apposita, & ob urgentissimas causas bonum publicum secundarentes, ut advertitur in hac facti specie ex Motu proprio, qui superius datum impetrat?

Quinto, in ordine ad observantium, non obstat, quod 12 Clemens Decimus supprimendo Officium Notariorum Rév. Cameræ manda veritatem restituti summas solutas Resignataris, quia cum tam ipse, quam alii tres Pontifices antecedentes, ut probavimus in positione, mandaverit solummodo restituere pretium per ipsos solutas Datariae; Hinc sequitur, quod Sandicissimum summa ratione sequitur fuerit vestigia quatuor Summorum Pontificum antecedorum, inter quos adest etiam B. Pius V. super cuius Motu proprio hodie cadit controversia.

Ceterum in positione deduximus etiam exemplum Regis Christianissimi suppressionis consimilium Secretariorum, quibus quibus fuit restitutum premium Axario Regio solutum, & modo ad Curiam perennit alia suppressione in Hispania facta anno 1669. per Catholicam Reginam, in cuius editio habetur, quod professores Officiorum debeant portare memoria libri Acciòchè rimettendoli, & informando, Salario, outlis, & profita particulari polsanu bauer habuit nell'ejercicio degli Officii per il tempo, che gli hanno ejercitati, si riconsta, veta, ed esaminari il tutto in una Giunta da tre Ministri da depurarsi, & sic pater, quod ad determinandum premium restituendum ponderanda erant emolumenta percepia, quæ forsan, uti nimis excesiva reperita, præbuerunt causam non restituendi premium, & sic recte Advocati fiscalis.

Et demum omnino considerari supplicatur, quod negari non potest, quod saltum Confritio B. Pii V. sit dubia, an restitutio pecuniarum intelligenda sit de pecunis solutis Regnataris, vel de illis, quae fuerint soluta Regnataris, atque in casu dubio pro interpretatione novæ legis recurrendum est ad dispositionem Juris communis, quæ attenta speficci privilegium est, ut etiam ubi adit expressa conventione evictionis, & solutio eius, quod habitum non est, ut adhuc ad aliud non tenetur nisi ad simulum, quod receperit, iuxta Text. literalem jam allegatum in l. si Procurator, ff. de Jur. scilicet & clarè firmant Bald. Parisi, & alii adducti, atque super hoc nulla, exstimo, nec in falso, nec in iure datum adquæta, & categorica responsio, Decif. autem Seraphin. 737. num. 6. ubi, quod fiscus adhuc tenetur ad damnum, & interesse, procedit non in casu, quando ut hic procelit

cessunt Principes, & ex causa publica, Latrea alleg. fisc. 18. m. 16. usque ad 22.
17 Pot neque respondetur ad aliud irrefragabile motivum, quosolvere, & restituere id, quod habitum non sicut est species penae, que dari non potest sine delicto, dum item idem xistimo scribentes respondendo ad d. Text. in d. l. si. Procurator admittunt, quod restitutio ultra simulum stipulata sit ratione penae, ergo dicendum non est, quod B. Pius voluerit aliqui penae Cameram supponere, sed ejus lex intelligenda est ad limites Juris communis, à quo fem-

per nova lex particularis interpretationem recipere debet, ut quo magis fieri potest ejus correcio eviteatur, & ne alias, ut debet duplex correcio, & duplex exorbitantia, corrigendae Sacrae Constitutiones, & corrigit etiam Ius commune.

Quoad solium super observantia, dabitur responsio ad partes.

Quare &c.

Sandus de Pilaftris Rev. Cam. Apoll. Commiss. Gen.

ROMANA PRETII OFFICIORUM.

QUINTA JURIS.

S U M M A R I U M .

- 1 Officia licet acquirantur à resignantibus, tamen conceduntur à Papa.
- 2 declarat ad effectum ne resignantibus teneatur ad debita regalitatem, & ad hoc ut periculum vacationis regale sit ex persona ultimi.
- 3 Iustitia 197. par. 15. in quibus terminis loquatur.
- 4 Alexander Septimus in suppressione Acolytorum obligavit Cameram ad solunmodo restituendum pretium acceptum.
- 5 tribus restitutis non est verificabile nisi in eo, quod acceptum est.
- 6 Ius non tenetur praefixa evolutionem, nisi in simulo, quoniam se obligat ad duplum, vel triplicem.
- 7 Tinet tamen ad damnum, & interesse.
- 8 Belligunt quando Princeps uti præstatu, non quando uti Princeps ex causa publica.
- 9 Cameram tenet ad damnum, & interesse erga eum, qui ex facto ipsius recuperare nequit quod sibi debetur.
- 10 E discretiva provisione arguitur diversitas dispositionis.
- 11 Ius dubio recurratur ad observantiam.
- 12 De præs. Regni Hispaniarum in restitutio prestiti, quando supprimuntur Officia.

R. P. Q uia inter alias scripturas communicata non fuit illa D. Lancetæ, brevissime aliqua dicimus eam ipsi fastigando.

In initio principiis in eo, quod iuxta Bullam Plianam restitutio pretium, & iis, qui non acquisiverunt immediata à Data, ne alias sequuntur in conuenientiis, quod non omnibus sed solùm aliquibus restitueretur.

Necem controvenerit, sed vige responso, tam in informatus, quā in superiori adducta, quod restitutio faciendo omnibus, intelligatur de pretio Datae soluto, vel ab officiis tempore suppressionis existentibus, vel ab eorum Auctoribus.

1. Necibat, quod hæc Officia licet acquirantur per resignationem à Tertiis, tamen concedantur à Papa.

2. Proclit etenim hac Conclusio vel ad hoc ut resignantibus sup Officiis, vel locis Montium, quæ acquirit, non teneat ad debita regalitatem, & in histerimis locum, in contrarium allegati, & signatur R.P.D. de Luca, quemadmodum magistratus declaratur in adnotationis pro Camera, scilicet utrum nullus momentum videtur cum dubius seq. cui declarationi omnino flandum estremo dubio, quod forsan oriri posset, ex deducendo in particula primi discursus data in ex adverso. Summarum. Itaque ita pariter intelligendæ sunt decisio-nes in Romana Locorum Montium 28. Junii 1671. & in Roma Appartamenti 2. Decembri 1675. coram R. P. Tja.

3. Decio vero 197. par. 15. rec. nullatenus adversatar, quia eis cau propter diverso, Officii nempe Notariatus Agricolarum, quod Sextus Quintus iusserat, ut pro medietate illi vacaret, & pro alia effet hereditarium, ut habeat preferentur pro pretio tunc reperibili, Unde mixtò illi dicitur man. 5. Quod intelligebatur de pretio tunc, nescit de tempore prælationis à dictis hereditibus pertinet, reperibili.

In iustificandis Advocatus fiscalis, cuius scriptura sum parculæ datae fuerint in ex adverso Sum. num. 5. & 10. ab eis Advocato ponderata.

In præca enim, posita secundo loco, particula data

sunt mutilata in iis solum verbis -- Idemque post B. Plium ab aliis Pontificibus fuit observatum in suppressione Officiorum, nam quando fel. record. Alexander Septimus supprimere voluit Acolytos Capellæ, solū ordinavit restitutio-rem pretii ab eis realiter soluti, ut in Motu proprio &c. Unde malè fuit ex adverso facta illatio, quod idem Advoca-tus admiriter restitutio fuisse pretium ab unoquocumque Of-ficiali solutum in acquisitione Officii, debuisset enim ad-veri, quod intentum Advocati fuit ostendere observantiam à diversi Pontificibus continuatam, restituendi io-lum pretium per Cameram receptum, quemadmodum clarissime important verba eiusdem primæ scriptura, que sunt sequentia. Omneque difficultatem tollit observantia restituendi in suppressionis solum pretium per Cameram receptum à variis Pontificibus continua, quæ sufficiunt restitutio-nis in hac parte manifestare reddit.

Nec fane Motus proprius Alexandi, decernens suppressionem dñorum Acolytorum Capellæ pati poterat aliam interpretationem, dum ejus verba sunt clarissima, & quæ restraining obligationem restituendi ad solum pretium Cameræ, ac ejus Ministris realiter solutum.

Altera vero informatio ejusdem Advocati ex adverso data Sum. num. 5. nihil prius continet, quod obligatio-nem restituendi ultra acceptum arguere posse, dum solum in ea referitur, quod in praecedenti Congregatione restitutio fuisse pro restitutio-soli pretii soluti, five Datae immediate, five resignantibus, & notandum est, quod ipse Advocatus addidit hoc fuisse factum, loquendo in hac secunda parte ob maximum equitatem. Et quia nec etiam DD. Officiales de hoc erant contenti, idcirco merito per Sanctissimum Motu proprio facta fuit suppres-sio, & ordinata restitutio, solus pretii Datae verè fusi-ti, quoniamque per hoc facrum Tribunal cognoscitur, an de rigore juris aliud ultra restituendum veniat.

Nunc replicando responsumbus ab omnibus DD. ex adverso scriberibus datis, dicimus Cameram nullatenus ob-flare principale motivum, in quo (ut etiam inter informandum audivimus) possimmo insinuare, quod scilicet verbum restitutus, quo uitio Bulla Pliana, hoc importet, juxta sui proprietatem, quod singulis Officialibus, sequuta suppressione, restitutio debeat totum id, quod ab unoquocumque soluto fuit, five à Camera, five ab alio, dummodo ipsi non remaneant in domino, cui Pontifex ex-currere voluit, jubendo, restitutio fieri integrè, & fine illa diminutione.

Sufficit enim Cameræ, quod ipsa non teneat restitu-re, nisi quod accepit, quodque Papa hoc non ordinaverit, prout certè verbo Motus proprii id non importat, inob contrarium attenta indeole verbi restitutus, non verificabilis, nisi in eo, quod acceptum fuit ex allegatis in prima summa. Atque ita pariter intelligendæ sunt decisio-nes in Romana Locorum Montium 28. Junii 1671. & in Roma Appartamenti 2. Decembri 1675. coram R. P. Tja.

Si autem, vel de Jure, vel ex vi Motu proprio, DD. Ad-vertarii, qui non acquisiverunt immediata à Data, re-petere possunt totum id, quod solverunt. Resignantibus in acquisitione Officiorum, utratur Jure suo, nobis enim suffici, quod Camera non teneatur, nec ad restituendum id, quod non accepit, nec de evictione, prout alias tene-retur, si juxta sensum DD. ex adverso ferentibus pro-rectare debet Officialium indemnitate: Et tamen de Ju-re, nec etiam ex proprio contrafacto tenetur fiscus in cau evictionis, nisi ad restituendum accepti, & si addit ex-prefa conventione cum obligatione dupli, vel tripli, ut per Text. in l. si. Procurator ff. de jur. fisc. & per plures DD. probatum fuit in prima Juris ff. Præteritum.

Neque ista conclusio ex adverso impugnatur; Imò ad-

Romana pretii Officiorum.

93

mittitur à D. meo Fatinello solū respondent illud esse, quod non teneatur ad damnum, & interesse, ad quæ præ-tenditur etiam Cameram Apostolicam teneri iuxta consil.

Socin. 156. lib. 2. & dec. 28. post Pacifico de Salvian.

8 Verum, quod fiscus non teneatur, nec etiam ad damna, quando Princeps non processit uti privatus, sed uti Princeps ex cœla publica, ut probant Capic. Galeot. resp. fisc. 18. sub num. 42. ver. Et si damna, Latr. alleg. fisc. 17. num. 24. & 27. & alleg. 18. num. 16. 17. & seqq. & num. 22. in fin. Altograd. Jun. decisi. unic. post controver. fisc. sub num. 52. ver. fiscus autem, quando R. P. D. de Luca docte de more distinguens plures causas dist. 19. de Regal. num. 8. cum plur. seqq. & signanter num. 12. dicens, quod his circumstantiis concurrentibus, omnino verius videtur id, quod subfinet Lartera.

Nec refert, quod B. Pius in eodem Motu proprio expre-sé voluerit, Cameram teneri, quatenus Collegium tur-baretur, ad restituenda scuta 5500. una cum damnis, & interesse.

Ibi namque Pontifex loquens fuit de casu particulari, in quo procedebat uti privatus, dum enim receperat à Se-cretariis, & Collegio dñi scuta 5500. que restituere debuit Cardinali de Medicis, & promisit pro Collegiis satisfac-tione, eamdem summam restituere mediante pretio alterius Officii primò vacaturi; meritò promisit debuit, quod si Collegium præmissis, turbaretur, Camera obligata foret ad restituenda cum effectu eadem scuta 5500. una cum damnis, & interesse passis, quia nimis talis casu, facta ipsius Cameræ, non potuerit Collegium recuperare id, quod sibi debetur, iuxta deducta per Rot. in suppres-sione decr. 8. post Pacifico. Ideo non potest ex tali pro-missione dannorum, facta in dicto casu particulari, sumi argumentum, quod Pontifex ad ea voluerit Cameram teneri in alio casu longè diverso, nempe suppressionis, & extinctionis totius Collegii.

Imò ex discreta provisione, ac dispositione in dicto par-ticulari facta, bene summis efficas argumentum, quod in casu suppressionis, & extinctionis totius Collegii noluerit Cameram teneri posse ad aliud, quam ad restituendum pretii per eam recepti.

R I S P O S T A ,

Che si dà per parte della R. Camera al Discorso stampato sopra l'observanza de' Signori già Segretarii Apostolici, con seguitare l'ordine de' Pontificati, per maggior chiarezza.

P solo Secundo, come si dice in detto Discorso ff. 2. sup-presso il Collegio dell' Abbreviatori, restituvi a clauso Officiale il prezzo, che aveva pagato, in prova di che si porta nel Sommario de' medefini al num. 3. la Bolla 16. di Sisto Quarto, che l'affirme.

Si riponde, che nella Bolla accennata si dice, che era stato interieramente restituito il prezzo a gli Officiali, mà non passa più oltre, onde si deve intendere rispetto al prez-zo dell' Offizi resignati, mà si replica, che suffragi per dibattere la pretensione di quelli, che credevano doversi la restituzione del prezzo corrente nel tempo della suppressione del Collegio.

In oltre cff. B. Pio nel detto Moto proprio, volendo re-integrare il Collegio delle scudi 5500. d'oro, che aveva pagato al detto Cardinali de' Medici, gli assegnò il primo Segretariato, che vacarebbe, con facoltà di venderlo, non solo per i suddetti scudi 5500. d'oro, ma per qualisivoglia somma maggiore, che ne ritrovasse, ed in caso che mai il detto Collegio, o possessore dell' Officio fossero molestati sopra la detta dazione in folatum, ordina, che la Camera sia tenuta di restituirli li detti scudi 5500. con i interessi patiti dal Collegio, quale aveva avuto facoltà di pigliare a cenfo la detta somma pagata al detto Cardinale de' Medici, come si legge in detto Moto proprio al num. 1.

Quel clementio è individuale, poiché fa il Collegio a-veesse venduto (verbi grazia) il Segretariato per scudi 20. mil. & in lunghezza di tempo fosse stato molestatato sopra detta dazione in folatum, in conformità del Moto proprio, non poteva pretendere altro che la restituzione degli scudi 5500. d'oro da lui pagati al Cardinale de' Medici, che aveva pagato simile somma alla Dataria, ed in oltre doveva conseguire li danni, ed interessi patiti per occasione del clemento imposta, per pagare li detti scudi 5500.

Ora dico, se in caso di contravvenzione, con impugnare l'affidaggio d'un Segretariato fatto dal Papa, la Camera non deve restituire se non il prezzo, che attualmente ha ricevuto, quanto maggiormente ciò si deve dire del caso presente, nel quale Nostro Signore ha fatto un atto permissivo, cioè ha elittato il Collegio in conformità della Costituzione d'Innocenzo Ottavo, e del B. Pio, al quale motivo fin' ora non sento risposta, che appaghi la mia potenza capacità, mentre in nian modo si può dire, che sotto nome

nemo de danni, ed interessi patiti, venghi il prezzo maggiore pagato al resignante, come si mostra nella risposta della Camera, alla quale mi riferito.

Clemente Ottavo nell'anno 1592, effinguendo l'Offizio di Custode generale delle Carceri, fece restituire al possidente, oltre li scudi 13. mil. prezzo pagato alla Dataria, altri scudi 2000. (que illi largimur) sono parole della Bolla data in Sommario de' Signori Segretari, ut confusum bussinodis praesertim.

Mentre dunque il Papa dichiara d'aver donato li scudi 2000, oltre il prezzo, per aver più facilmente il confenso, quest' esempio non si può portare da' Signori Segretari per mostrare, che nelle suppressioni degli Uffici non basti il restituire il prezzo, che la Camera aveva ricevuto, non ponendosi in dubbio, che il Papa possa fare simili, e maggiori donazioni.

Urbano Ottavo nell'anno 1627, con suo chirografo volendo in parte disgravare le Comunità, ordinò, che estinguessero alcuni Monti vacabili, con pagare alli Monti scudi 125. per uno, per ciascheduno luogo, conforme il prezzo, che correva, come si legge nel Sommario de' Signori Segretari al num. 2. circa finem.

Quest' esempio non si applica, mentre l'estinzione dei Monti non si faceva dalla Camera, che aveva ricevuto il prezzo, ma si faceva fare dalle Comunità per loro beneficio, e così senza aggravio de' Montisti non si doveva restituire il prezzo pagato alla Camera, e perciò il Papa prudentemente fece restituire il prezzo corrente.

Alejandro del 1655, effinguendo i Monti vacabili, ed erigendo il Monte non vacabile, per grazia, fece restituire alli Montisti, oltre li 100. scudi, che prima vice erano stati pagati alla Dataria per ciascheduno luogo, come dalla particola del Moto proprio dato nel Sommario de' Signori Segretari num. 1. e per conseguenza l'esempio non si applica.

In oltre si supplica d'avvertire, che la Camera aveva la prima volta venduti li luoghi vacabili affitti a ragione di scudi 100. per ciascheduno, ma nelli tempi successivi vi effettuò ritornati a vacare, gli aveva venduti conforme alle prezzi correnti, e con tutto ciò naque controversia, se si doveva solamente restituire il primo prezzo, conforme all'esempio del B. Pio, ed il Papa per grazia, e per munificenza volle, che si restituissero le somme tassate da lui, senza che apparisse, che fosse all'ora tale il prezzo corrente. Sicché fu restituito in sostanza quello aveva ricevuto la Camera, come per appunto oggi si pretende praticare, rispetto alla suppressione delle Segretarie.

Il medesimo Alejandro Settimo nel detto anno 1655, suppresso il Collegio de' Suddiaconi, ad Accoliti, ed ordinò li si restituisse il prezzo, che ciascheduno aveva pagato alla Camera, e Dataria rispettivamente, come dal Moto proprio spedito 8. Kal. Novemb. 1655. Qual caso è nelli nostri precisi termini, e così deve suffragare alla Camera.

Né puol fississere la risposta data da Signori Segretari, cioè che tal disposizione sia dubbia, mentre appare totalmente chiara dalle seguenti parole - *Deterentes pretium ditorum redditum temporalium, & expensas quascumque à premonstratis pensatis, & eorum singulis Camera, & ejus Missis in singulis Officiorum predictorum titulis, & concessoribus realiter solutam, & solutas, &c. Integrè pecunia numerata, restituti, e come più pienamente nel detto Motu proprio,*

Mentre dunque abbiamo il Moto proprio chiaro, restano superflue le ponderazioni, che si fanno sopra alcuni pretesi equivoci, la prova de' quali si vede desumendo da ciò, che si da nel loro Sommario num. 5. &c.

Clemente Nono nell'anno 1667, nel riformare la Curia di Borgo supprimé gli Uffizi del Notaro criminale, e civile, e si restituire al possidente scudi 1000. con le spese, che aveva pagato alla Dataria, e Ministri, ed in oltre scudi 100. per tutto quello poteva pretendere poi le scritture, ed altro che lasciva come nel Moto proprio spedito li 5. Settembre 1667.

Si dice nel discorso de' Signori Segretari, che l'Offizio era stato venduto a drittura dalla Dataria, e se bene il Padre l'aveva trasferito nel figliolo non era corso prezzo, e per conseguenza quell' esempio non si applica, ma si risponde, che prova in mostrare, che la Camera non è solita restituire in caso di suppressione, se non quello, che ha ricevuto, senza aver riguardo al valore dell' Offizio, poiché nel calo sudetto nell' istesso giorno della suppressione furono affittati l'elementi dei detti due Uffizi suppressi in scudi 60. il mese, come si prova dall' instrumento rogato li 17. Ottobre 1667, per gli atti di Matteo de Angelis.

Clemente Decimo nell'anno 1671, suppresso il Collegio dei Segretari de' Monti, ed ordinò, che si restituisse alli medesimi il prezzo, che aveva ricevuto la Dataria, come dal Chirografo spedito pridie Kal. Septembris 1671.

Che poi tal disposizione sia dubia, come si pretende da' Signori Segretari par ceffi dalla lettura, ed in oltre dall' avve Giovanni Maria Antonetti ottenuto Chirografo particolare, spedito li 7. Novembre 1671, perché se li rettificò il prezzo, che aveva pagato al resignante.

S' aggiunge, che Michele Poleffi, ed il da Cupis non sono sodisfatti del prezzo delle loro Segretarie, come dalle attestazioni del Computista delle Camere, perché come si è sentito da' Signori Camerali di quel tempo, non giustificaroni, che per dette Segretarie loro, o li loro Autori avessero pagato alcuna somma alla Dataria, o Camera rispettivamente, se ciò la faccia la verità al fuo luogo.

Parte dunque considerabile, che per le Segretarie di Marco Arrighi, confidante nel tempo della suppressione, li Signori Camerali del tempo predetto per detrarre le loro porzioni avevano bisogno di valutare dette Segretarie, perché non ritrovavano i acquisti fatti da Marco Arrighi, mediante un chirografo del medesimo Papa dell' 8. Decembre 1671, furono valutate le dette Segretarie ad un giulio per luogo, come la Dataria era solita venderle.

E per esser atto fatto *tempore non suspecto*, deve molto suffragare.

Come poi si sia praticata nella restituzione del prezzo alli detti Segretari, mi rimetto alla verità, credo bensi, che quanto si deduce nel Sommario de' Signori Segretari dal nu. 7. fino al nu. 19. non pare, che pregiudichi punto, e però resta fermo l'esempio a favor della Camera.

Il medesimo Clemente Decimo nel supprimere gli Uffizi di Camera ordinò, che si restituisse alli possidenti ciò, che avevano essi pagato indistintamente, etiam alli resignanti, come al Sommario de' Signori Segretari al nu. 20. Ma per parte della Camera si risponde che da questo esempio non si distrugge l'esperienza praticata dal medesimo Pontefice, da tanti suoi antecessori, come sopra giustificata, e comprovata anco nelle scritture date per parte della Camera.

NUM.

INFORMATIONS

Datae in prima disputatione Rotali pro parte Officialium.

ROMANA PRETII SECRETARIATUUM APOSTOLICORUM

Stantibus hinc inde deductis.

Dub. *Quodnam pretium sit solendum, & an illud debetur infra scriptis emptoribus, videlicet eminentiis. Card. Acciajolo, Jacobo Molino, Principe Augustino Chio, Marchioni Sigismundo Raggio, Equiti Philippo Acciajolo, Duci Joann Baptiste Roiglio, RR. PP. Francisco Nicolina, Josepho de Alte, Marcello Duratio, Dominico Marie Curvo, Francisco Marie Vitorio; Jo. Baptiste Costaguto, Duci Franciscus Maria Salvato, Abbat Luccio; Principi Gaspari Alterio, Marchioni Bartolomeo Ruspillo, & Equiti Luceo Antonio Cetciajro in casu, &c.*

ARGUMENTUM.

De creatione, augmentatione, privilegiis, & suppressione Collegii Secretariatum Apostolicorum. Pretium in eorum extinctione refundendum, a quo tempore regulandum. Causa quando publica, & lex quando dicatur universalis; Eis, qui emerunt dicta Officia a donatariis, an pretium reficiendum veniat. Privilegium quid operari debet, & gratia Papae quando perfecta. Restitutio pretii Officii suppressi in facta senibus, qui de flylo Datarii non admitterentur, ad illud resignandum ex causa gravis atatus.

SUMMARIUM.

- 1 **E** Rediis Secretariorum facta per Innocentium VIII.
- 2 Motus proprius Beati Pii Quinti, in quo demandatur restitutio Secretarii pecunias, pro quibus Officia emis- se, aut habuisse confiterit.
- 3 Sicutus Quatuor suppressi Officia Secretarii domestici, & Secretarii Breviarii, & Collegii Secretariorum curorum emolumenta applicantur.
- 4 Valor di Terrarum Officiorum possemo loco auctius est usque ad scuta 22. mil. pro qualibet.
- 5 Supresso dicti Collegii facta per Sanctissimum Dominum Nostrum Innocentium XI. & decretum, quod restituatur solum pecunia recepta, & circa eorum augmenta exquiratur Votum Rotae.
- 6 Verbum restitutis importat vedere acceptum.
- 7 Verbum habuisse importat omnem modum acquirendi.
- 8 In dispositione generali quibus causis comprehenditur.
- 9 Verba Constitutionum non debent esse frustratoria, & superflua.
- 10 Pronomen eos est personalissimum.
- 11 Cum lexi est plena nil aliud venti inquirendum.
- 12 Resignatoris dicitur habere Officium a Dataria, non a resignante.
- 13 Scientia Officiale dicitur scientia ipsius Principis.
- 14 Verbum restitutis significat etiam dare, & solvere.
- 15 Verbum reddere importat non solum retrocedare, sed per se dare.
- 16 Maxime attenta subjecta a materia.
- 17 Ubi lex est clara non recurrit ad exempla.
- 18 In Officie, & contradicibus vitalis licet est major fru- ditus perceptio ob periculum vite, quod subest Officiis, & contradicibus.
- 19 Postior est conditio illius, cuius damnum est irreparabile, quam illius, cuius damnum reparari potest.
- 20 Papa potest ad libitum disponere de officiis vacabilibus, eaque prout sibi videtur, donare.
- 21 Potestis ordinaria Principi regulare a jure.
- 22 Amplitudo Principatus non per ea, que accipit, sed per ea, que donat, resulget.
- 23 Si donatio cadit super Officium venale, propriè dicitur datum pretium.
- 24 Donatio ex quibus clausulis dicitur perpetua, & irrevocabilis.
- 25 Causa publica quomodo sit probanda quando agitur de tollendo jure teriti.
- 26 Lex, qua concernit aliquod Collegium non dicitur universalis.
- 27 Quando non comprehendit omnes subditos dicitur precep- tum particulari.
- 28 Que circa aliquos statuit quidquam particulari, quoad illos non dicitur generali.
- 29 In donatione bussinodis Officiorum censetur Cameram prius recepte pretium a Donatariis, & postea Papam istis, mediante donatione, illud restituere.
- 30 Stilus, qui servatur in resignationibus dictorum Officiorum.
- 31 Resignatorius cognoscit in ejus andorem Principem, non regnante.
- 32 Dicitur contraxisse cum ipso Principe.
- 33 Innumeris famulis cum redditibus Officiorum vacabili- lum suscentur.
- 34 Quidam bona fide predicta Officia emerunt, & ipso Principe autorizante, eorum videtur pretium re- stituere.
- 35 Princeps auferens aliquam rem a subdito ex causa publi- ca utilitatis, tenetur ei per solam suum pretium.
- 36 Pretium solum est illud, quod iuxta communem estimacionem de presenti constitutum.
- 37 Res empta post perfectum contractionem habet secum aug- mentum, & diminutionem commode, & periculo empiorum.
- 38 Princeps ratione publici boni potest per viam legis gene- ralis contractus a lege revocare, & moderari.
- 39 Caput decr. 188. explicitur.
- 40 Non dicitur dispositio universalis, que restringitur ad certas personas.
- 41 Officia quod inter se bursale equiparantur bonis allo- dialibus.
- 42 Et quod refectionem pretii nulla inter ea intercedit di- flatio.
- 43 In locis Montium cur semper restituatur pretium fixum scutorum 100.
- 44 Obseruantur ut relevantur: debet esse individualis in causa praelicio.
- 45 Alexander Septimus cum suppressis Montes vacabiles, restituit pretium currentis de tempore suppressionis.
- 46 In dubio est promulgandum contra sicutum.
- 47 Privilegium aliqui concilium non est trahendum in dimi- nationem iurium eidem aliunde competentium.
- 48 Abjurandum est liberabilitatem retorquere in detrimentum.
- 49 Argumentum desumptum à discreto modo loquendi cel- lat, quantum casus missus supplicatur à lege.
- 50 Princeps dum concedit privilegium, vult meliorem esse conditionem privilegiorum, quam Camera.
- 51 Gratia Papae à sola signatura perficitur.
- 52 Gratia non expirat, si Papa morietur post signatam supplicationem: unde introduxit a suis regula Cancel- lariorum ratione congruit.
- 53 Habere verificatur tam de eo, qui habet dominium, & titulum, quam de eo, qui habet usum, & commodi- tatem.
- 54 Gratia habetur pro impetrata in odiu ejus, qui impedi- mentum impetravit precepit.
- 55 Determinatio mentis, adiuc executioni non demanda- ta, nihil ponit in iure.
- 56 Padua sunt servanda, sine quibus contrahens non erat.
- 57 Perceptio frumentum facit presumere antecedentem so- lutionem.
- 58 Post perfectam venditionem non est locus panitentiae.
- 59 Non est in culpa, qui diligentiam non profuturam omis- se.